
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ספרות השו"ת, רטוריקה הנמקה וסמכות - 62420

תאריך עדכון אחרון 10-07-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2019

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר הילה בן-אליהו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hila.beneliyahu@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר הילה בן-אליהו

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בניתוח ספרות השו"ת מהיבטים שונים: היסטוריה, תורת השפיטה, הנמקה ורטוריקה. תוך תיאור היסטורי של התפתחות ספרות השו"ת ותהליכי השינוי שעברה לאורך ההיסטוריה, נדון במקומם של המשיב והתשובה מבחינת תורת השפיטה, במקומו של המשיב במצבי מפנה היסטוריים, בניתוח טיעוני התשובות והרטוריקה שלהן.

מטרות הקורס:

1. היכרות עם דמותה ותפקידה של ספרות השו"ת בתקופות שונות
2. היכרות עם דמותם ותפקידם של המשיבים לאור הריאליזם המשפטי האמריקאי
3. הבנת מקומם הייחודי של המשיבים במצבי מפנה היסטוריים
3. הבחנה בין טיעונים תקפים לשאינם תקפים וניתוח שות"ים באמצעותם
4. הבחנה בין טכניקות שונות בעולם הרטוריקה וניתוח שו"תים באמצעותם

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות מאפיינים של תשובה על מנת לסווגה לתקופה היסטורית מסויימת.
2. לנסח את הטיעון המובא בשו"ת
3. לבקר את הטיעון המובא בשו"ת

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות המשולבות במצגות ובלמוד משותף של שו"תים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

ספרות השו"ת בתקופת הגאונים, הראשונים והעת החדשה
שימוש בכלי ניתוח מתחום תורת המשפט, הלוגיקה, הרטוריקה וחקר השיח לניתוח שאלות ותשובות

חומר חובה לקריאה:

מ' אלון, המשפט העברי - תולדותיו מקורותיו עקרונותיו (מהד' שלישית, תשמ"ח) 1213-1281
ש' גליק, אשנב לספרות השאלות והתשובות (ירושלים תשע"ב) 9-48
ב' ליפשיץ "מעמדה של ספרות השאלות והתשובות" שנתון המשפט העברי ט-י (תשמב-תשמג)
265-300
י' ברודי, צוהר לספרות הגאונים (1998) 44-80
ידידיה אלטר דינרי, חכמי אשכנז בשלהי ימי-הביניים: דרכיהם וכתביהם בהלכה (תשמ"ד) 229-250

שולמית אלמוג "עיני המערער חשכו": בין הנרטיבי לנורמטיבי" מחקרי משפט טו (2000) 295-320
בנימין בראון "פורמליזם וערכים: שלושה דגמים" עיונים חדשים בפילוסופיה של ההלכה (אביעזר
רביצקי, אבינועם רוזנק עורכים תשס"ח) 233-257
רמי ישראל מבוא ללוגיקה (כרך א', תשע"א) 13-33
ראובן בונפיל, הרבנות באיטליה בתקופת הרנסאנס (תשל"ט) 161-171
אריסטו, רטוריקה (ספרית פועלים, 2002) 9-35
שמואל מורל "דרכי השיקול במציאות הספציפית בפסיקת הרדב"ז" עטרה לחיים (תש"ס) 413-438
צ' זהר, האירו פני המזרח - הלכה והגות אצל חכמי ישראל במזרח התיכון (2001) 55-61
אריה אדרעי, "ואין אחריותם עלינו?" עוד לפולמוס הגיור" אקדמות כ"ד (תש"ע) 178
עדיאל שרמר, "שיקול דעת הלכתי: פלוגת הריאה" ומחקר ההלכה הביקורתי" דיני ישראל כח
(תשע"א) 97-143
בנימין בראון החזון איש - הפוסק המאמין ומנהיג המהפכה החרדית (תשע"א) 497-535

חומר לקריאה נוספת:

חומר קריאה נוסף יינתן במהלך הסמסטר

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: